Peter Holka

Súhvezdie tety July

1. kapitola
Anjel smrti

Snívam aj nesnívam, srdce mi zamiera aj vzrušene bije, letím vysoko ako škovránok aj ležím v posteli, vôkol mňa sviští vzduch, vejú za mnou dlhé vlasy, akoby som stála vo vetrisku, je mi dobre, ľahko a slastne, no napriek tomu cítim nepokoj, lebo zem sa vzďaľuje a ja mierim vyššie a vyššie do šírej, nekončiacej sa belasosti.

Hlboko podo mnou je Kereškýň s domčekmi ako zápalkovými škatuľkami, strecha vedľa strechy, najväčšia je kaštieľska, medzi nimi pokrútené stužky hlinených ciest, ďalej polia, akoby ich niekto nakreslil podľa lineára a vyfarbil nazeleno a nažlto a nahrdzavo a nahnedo; tuhozelený agátový les a ligotavý Drík, čo priteká z Nitry a ukazuje cestu k moru, pretože odteká na juh do Váhu, Váh do Dunaja a Dunaj až do mora. More veľmi ľúbim, niekedy sa mi o ňom sníva tak živo, až mi v hlave vytrvalo šumí a šplechoce, a keď sa zobudím, mám slané viečka.

Na ľudí z tej výšky nedovidím. Viem, že sú tam, pod sedlovými strechami, čo zakrývajú ich tajomstvá, najväčšie tá kaštieľska.

Najradšej lietam v medzičase, keď dokonáva noc, no nový deň ešte nevyklíčil. Čím som vyššie, tým je tichšie a jasnejšie, potom ma na okamih oslepí slnko, nato stromy aj škatuľky podo mnou vrhajú dlhé tmavé tiene, akoby sa pod nimi ešte zakvačila noc, na vŕšku vidím kalváriu a ďalej veže mestských kostolov i slávneho hradu. Tamto je Zobor, vyzerá ako rozvalený ozrutný zver. Vystriem ruku a zľahka sa dotknem teplého mužského tela. V prvom okamihu neviem, kto to je, marí sa mi, že vedľa mňa leží Tivi, ticho pochrapkáva a fantazíruje o osamelom cédri stojacom na skalnom útese kdesi v Libanone, maľuje ho v silnom nárazovom vetre a blúzni, zaťato presviedča sám seba, že je naj-

väčším maliarom, akého kedy nosila Zem, a láme svoje pochybnosti; v nose ma pošteklí vôňa farieb a terpentínu. Vedľa mňa leží môj muž Adam, jeho kostnatý chrbát s vystupujúcimi lopatkami, je iba kosť a koža, ako sa hovorí, iba duša chodí doňho spávať, no nadovšetko ma ľúbi, trpezlivo znáša moje vrtochy, nikdy ma neosloví inak iba Julka moja, ešte aj keď sa hnevá. Často na mňa dlho kuká a šťastne sa usmieva, nezabúda na mňa a deň čo deň mi prinesie z mesta škatuľku cigaretieľ, niekedy aj dve.

Vstanem ako duch, posteľ ani nevrzne, perina nezašuští a idem sa von vyšvochtať a zafajčiť si. V kuchyni na stole ležia cigaretle a sirky. Vedľa otvorenej škatuľky je aj úplne nová. Ďakujem ti, Adam. Usmejem sa, no občas sa cítim ako podvodníčka, jeho dobrotu, jeho starostlivosť, jeho každodennú pozornosť si nezaslúžim. Lásku mu neoplácam láskou. Hoci to viem, nemôžem s tým urobiť vôbec nič. V mojom srdci žije ten prekliaty blázon, čo už dávno nežije. Odišiel ako posledný žobrák a maliarskeho uznania sa nedočkal, hoci práve za uznaním tak veľmi bažil. Ostali po ňom iba obrazy zrolované do dlhých rúrok. Ktovie, kde im je koniec? Ostali spomienky, čo sa mi neodbytne vynárajú v mysli a dorážajú na mňa vytrvalo ako morské vlny. Ostali nenaplnené farebné sny. Mala by som sa vrátiť do izby a Adama aspoň zľahka pohladkať po vysokom čele a prepadnutej tvári, ale neurobím to, neha je zamknutá kdesi hlboko vo mne. Viem, že je tam, nie a nie sa predrať na povrch. Mechúr ma už bolestivo tlačí a veľmi sa mi žiada vydymiť prvú rannú cigaretľu. Tá chutí úplne najlepšie, niekedy sa mi z nej zakrúti hlava, keby som sa neopierala o zárubňu, tak spadnem ako opitá. Po nej príde druhá a tretia a neviem koľká, nerátam ich, už ani neviem, či mi vlastne chutia, zato zakaždým sledujem, ako sa zmenšujú a skracujú ako môj život, ako z nich stúpa dym a smeruje do neba. Aj ja tam čoskoro vystúpim.

V očiach mám noc aj deň, zmestí sa do nich celý svet, napriek tomu niekedy nič nevidím. Teraz vidím, hoci nabielo, všetko je biele ako čerstvo našepsované maliarske plátno, akoby uprostred leta napadol sneh a mráz obalil krajinu hrubou inovaťou. Spolu vybielili dvor, záhradu s vysokým orechom, strechu nášho i Borinho domu, maštaľ, kde stojí bratov kôň Fukso, biely chliev s bielou sviňou, dosky na plote aj hnojisko, z ktorého stúpa ostrá aróma. Mám biele vlasy, mám biele oči, mám biele ruky. Vidím biely svet. Rozkročím sa, prikrčím, a už to zurčí a šplechoce mi na bosé nohy. Ach, je to úľava. Pribehne biely Bundáš, a kým sa nevyštím, oblizuje mi pravé lýtko. Okríknem ho, nech mi vylíže riť. Zdvihne ku mne oči a radostne vrtí chvostom. Je to somár, nie pes. Pohladkám ho po hlave, poškrabkám za ušami a poviem mu, dosť bolo rozkoše, kamarát, a idem si konečne zapáliť. Je vzrušený, pod bruchom sa mu vystr-

čí špicatý kolík. Postaví sa na zadné, prednými labami mi objíme stehno a už aj mece zadkom. Odkopnem ho, aby mi nezagebril kombinačku. Nie som suka, hovorím mu zmierlivo. Hoci, ktovie, možno trocha aj som. Bundáš zaskučí ako človek, ako nadržaný chlap a povzdychne si, škoda. Ešte mi povie, že by chcel nájsť presne takú suku, ako som ja. Vraj mám krásne oči a neodolateľnú vôňu. Pchá mi vlhký ňufák medzi stehná, potom ovoniava teplú kaluž, čo zo mňa vytiekla.

V kuchyni vyberiem zo škatuľky cigaretľu, ovoniam ju ako Bundáš moje šťanky a konečne sa zberám fajčiť. Cigaretľu si vložím medzi pery, a kým škrtnem sirkou, zháčim sa: Zrkadlo! Kde sa tu nabralo zrkadlo?!

Včera tu ešte nebolo, isto by som si ho všimla. Teraz visí na stene vedľa dverí, akoby tu strašilo odjakživa, obrúbené je ozdobným zlatým rámom a pozýva, aby som doň nazrela. Váham, lebo som sa už mnoho rokov nevidela. Mnoho rokov znamená mnoho rokov. Tri alebo štyri desiatky. Hádam aj päť desiatok. Vlastne neviem, roky si nevšímam, nepočítam ich, načo aj? V istom okamihu som si uvedomila, že je to zbytočné. Rátanie rokov svedčí o márnivosti. Možno som aj ja márnivá, práve preto ich nerátam. Veď sa niet čím chváliť. Najmä pribúdajúcimi rokmi nie. Čo už je na starobe chvályhodné? Nič, vôbec nič. Telo chátra ako opustená chyža, v ktorej kraľujú myši, myseľ sa zahmlieva, pamäť vystrája podivné kúsky, nedovolí spomenúť si na včerajší deň, no osvetľuje dávne deje a udalosti tak ostro, akoby sa odohrali práve teraz.

Dávno-pradávno som zvesila svoje jediné zrkadlo, čo mi v Taliansku kúpil Tivi. Zapasovalo mi presne do kufra, pred cestou som ho obalila svojimi handrami: kombinačkami, blúzkami, sukňami, lebo som sa obávala, že sa mi cestou rozbije. Tivi sedel na peľasti postele so zvesenou hlavou a uprene si hľadel na bosé nohy, pokrivené prsty sa mu premenili na krútiace sa a syčiace hady. Vtedy ho už úplne pohltili démoni. Večer predtým kričal, že pre mňa nemôže maľovať, že ho po kúskoch celého vyciciavam a požieram ako nejaká obluda. Plakal a stískal si hlavu. Potom sa na mňa vrhol ako rozvášnené zviera, zvalil ma na posteľ, roztiahol mi nohy, no nepostavil sa mu. Stávalo sa mu to čoraz častejšie, a vinil za to mňa. No mal by viniť seba a svoje roky, veď už bol starý chlap a opúšťali ho sily, na trtkanie by mal už len spomínať. Zúfalo si trieskal čelo o stenu, kým sa mu krvavo nezafarbilo.

Doma som s úľavou zistila, že zrkadlo sa mi cestou nerozbilo, ani len neprasklo. V kuchyni som zabila do steny vedľa dverí klinec a zavesila ho. Často som doň skúmavo hľadela, tuším každý deň, vlastne niekoľkokrát za deň, ale to bolo už dávno. Videla som sa aj nevidela; videla som, čo som chcela vidieť, a nevidela, čo som mala vidieť. Teraz na tom istom klinci visí nové zrkadlo, do-

konca v rovnakom ráme. To talianske som rozbila, vyniesla som ho do dvora a treskla ním o zem. Medzi dvoma kameňmi som ho dorazila na márne kúsky, rozdrvila ho na prach, pozmetala na lopatku a vysypala vzadu vo dvore do latríny. Chvíľu sa tam ešte ligotalo, akoby do smradľavých výkalov patrilo odjakživa, potom ho pohltili. Rám som rozrúbala, vyzeral ako zo zlata, v skutočnosti bol drevený. V sporáku sa premenil na oheň a ten na dym. Bol pokojný jesenný deň a dym pomaly stúpal k vysokej belasej oblohe. Pozorovala som ho, kým sa nerozplynul. Ten zlatý rám.

Ako je možné, že zrkadlo tu znova visí? Žeby ho priniesol Adam? Nie, predsa vie, že ich neznášam.

Tak dobre, povedala som si a postavila sa pred ten ligotavý obdĺžnik skla. Isto tu nevisí iba tak. Visí tu, aby som uzrela pravdu. V prvom okamihu som sa dosť zľakla, skrátil sa mi dych a divo sa mi rozbúchalo srdce. Takmer som sa zadusila, no keď som sa ako-tak upokojila, konečne mi došlo, prečo sa ma deti boja, s plačom a krikom predo mnou utekajú a dospelí odo mňa bočia, akoby som bola malomocná. Vytrvalo som hľadela na svoj obraz a napokon si povedala, že je to presne tak, ako má byť. Som to ja. Vyzerám ako Smrtka. Nie, nevyzerám, som Smrtka. Tak čo tu ešte robím? Nato som sa spýtala, či vidím naozaj tú istú ženu, tú istú Julu, čo toľkým mužom osudovo pobláznila hlavu?! Zbavila ich zdravého úsudku, takže boli ochotní opustiť svoje rodiny, kráčať za ňou bosí aj po žeravej pahrebe, len aby sa mohli dotýkať aspoň jej tieňa. Áno, som to ja aj nie ja.

Tivi mi kedysi hovorieval, že som krásny anjel, čo mu prináša inšpiráciu priamo z neba. Ale Tivi bol blázon, často sa rozprával sám so sebou a tvrdil mi, že ho oslovujú dôležité hlasy. Povedala som mu, že nie som anjel, skôr čertica, Belzebubova milenka. Aj náš pán farár ma pokladal za anjela. Naozaj. Rovnako veľkomožná pani, ktorú rozvážal v parádnom koči po dedine aj po meste môj fešný apa Tomáš, oslovovala ma anjelik a apu požiadala, aby ma priviedol a nechal u nej v kaštieli. Navždy. Veľkomožná deti nemala, tak si zmyslela, že chce mňa; vyrastala by som v prepychu ako jej vlastná dcéra. Naučila by ma dobrým mravom, naučila by ma fajnovým móresom, naučila by ma čítať a písať a všetko to, čo vie sama. V kaštieli by som sa nemala zle, ubezpečovala apu.

Čas premenil krásneho anjela na odpornú Smrtku, ktorej sa všetci živí boja, pretože nevedia dňa ani hodiny, kedy si po nich príde. Okrem môjho muža Adama, ten sa ma nebojí, je to čudné, ale Adam ma ešte vždy miluje.

Rozplakala som sa.

2. kapitola
Anjelik

Mala som tuším tri alebo skôr štyri roky, keď veľkomožná pani požiadala apu, aby ma konečne priviedol do kaštieľa, lebo aj k nej sa už dávno prinieslo, že som široko-ďaleko najkrajšie dieťa. Najprv musela zlomiť odpor svojho muža, veľkomožného pána, ktorý v sebe napriek dlhoročným nezdarom ustavične živil nádej, že jeho ešte vždy mladá a pôvabná žena mu porodí potomka, v ktorom bude kolovať jeho urodzená a vznešená krv.

Spočiatku si ma chodili k nám do dvora obzerať ženy z Kereškýňa, vzdychali a ochkali nado mnou, šepkali si o zázraku, čo sa udial v tú noc, keď som sa narodila, mnohé ma obdarúvali sponkami, farebnými stužkami do vlasov, cukrovinkami a všelijakými inými drobnosťami. Neskôr sa pridali zvedavkyne (všetečnice) z okolitých dedín, chýr preskočil ako požiar aj do Nitry, Nových Zámkov, ba až do Prešporka. Apa v tamtú pre mňa pamätnú nedeľu nakázal mame, aby ma poriadne vydrhla, učesala a poobliekala, pretože už vtedy som najradšej chodila holá. Aj v zime. Radovala som sa, že v čerstvom snehu ostávali odtlačené moje bosé nohy a nado mnou švitorili kŕdle sýkoriek a vrabcov, sadali si mi na hlavu, na ruky a na plecia. Sneh ma hrial, chodila som do kruhu a vytvárala veľké obrazce. Nikomu to neklalo oči, veď som bola dieťa, iba mama lamentovala, že som ako nejaké cigánča, raz isto veľmi prechladnem, dostanem zápal pľúc a zomriem. Nebála som sa, vedela som, že len tak ľahko nezomriem. Mama mi zakaždým dlaňami a potom uterákom vyšúchala červené nohy.

Veľmi som sa vtedy tešila, nie na kaštieľ a veľkomožnú, ale že som mohla byť chvíľu úplne sama so svojím fešným apom, za ktorým sa obzerali všetky ženské, a mala som ho iba pre seba. Málokedy bol doma, vstával skoro ráno, kým som ešte spala, vracal sa zväčša až za tmy. Staral sa veľkomožnému o kone a panstvo rozvážal v koči. Keď ma mama po obede obliekala, ticho vzdychala a ochkala, napokon mi urobila palcom krížik na čelo a pobozkala ma. Viac sa už neudržala a rozplakala sa ako malé decko. Nechápala som, prečo tak narieka.

Apa ma zobral za ruku. V tých chvíľach patril iba mne. Moja malá dlaň sa stratila v jeho veľkej ruke, mal ju tvrdú, teplú a suchú, no zdala sa mi ako zo zamatu, a pomaly, aby som mu stačila, ma viedol do kaštieľa. Vykračovala som vedľa neho ako páva. Nemali sme to ďaleko, no cestou ma aj tak stihol tri razy napomenúť, aby som v kaštieli nestvárala neplechu a správala sa, ako sa na dobre vychované dievča patrí. Nič nemám chytať, aby som to nerozbila, ne-

mám pobehovať ako pojašená, nemám drzo kukať veľkomožnej tobôž veľkomožnému do očí. Nesmiem, nemôžem, nemám. Doma som smela aj mohla všetko. Aj chodiť nahá a bosá po snehu, hoci mi to mama zakazovala.

Takú nezmyselne obrovskú izbu či skôr komnatu som jakživ nevidela, isto bola väčšia než celý náš dom. Nevedela som, na čo skôr pozrieť. Na stenách viseli obrazy v hrubých zlatých rámoch, meravo z nich hľadeli prísni muži so ženskými účesmi a rovnako meravé vyfintené ženy s čudne ružovými lícami, trocha som sa ich bála. Z plafóna zas parádny luster poskladaný z množstva sklíčok, ktoré pri našom príchode tíško zacinkali. Veľkomožná sedela v krásnych bielych šatách pri okrúhlom stolíku, na ktorom bol rozprestretý háčkovaný obrus, na ňom váza s červenými ružami a otvorená kniha. Bola veľmi pekná, hľadela na mňa a usmievala sa, postavila sa a podišla ku mne.

„Chýr neklamal," povedala. „Krásna ako svätý obrázok."

Myslela som na apove napomenutia a uprene si kukala pod nohy na veľký vzorovaný pokrovec.

„Ako sa voláš, anjelik?" opýtala sa ma.

Z pokrovca som presunula pohľad na ruže a na otvorenú knihu na stolíku, len aby som jej nemusela nazrieť do očí.

„Nevie rozprávať," ozval sa apa.

„Ach, anjelik môj..." vzdychla veľkomožná. „Naozaj je nemá?"

Apa pokrčil plecami, že nevie, možno som, možno nie som, isté je, že vôbec nerozprávam, doteraz som nepovedala ani slovo. Vyšetril ma aj lekár v nitrianskom špitáli a povedal, že podľa neho mi nič nie je, vraj z toho mlčania vyrastiem a raz sa mi, nazdáva sa, celkom isto rozviaže jazyk.

„No počuje dobre," apa ubezpečil veľkomožnú. „Veď viete, čo sa stalo, keď sa narodila..." odmlčal sa. „A keď sme ju krstili, z ničoho nič zašermovala rukami tak prudko, až farárovi vyrazila krčah so svätenou vodou. Hneď som vedel, že s ňou nebude niečo v poriadku, že nás čakajú iba starosti a problémy," povzdychol si.

Veľkomožná si všimla, že pohľadom blúdim po tej velikánskej komnate, a vyzvala ma, ak chcem, môžem si to tu všetko dôkladne poprezerať. Zľahka mi pohladkala plavé vlasy, položila mi dlaň na plece a posunula ma hlbšie do izby.

Pustila som sa apovej ruky a prešla k stolíku, otvorená kniha ma mocne priťahovala, akoby obsahovala nejakú neznámu silu. Siahla som po nej a pozerala sa na čierne chrobáčiky, čo v úhľadných riadkoch liezli po bielej strane, no nevyliezli z nej. Kniha mi vykĺzla z rúk ako živá ryba a spadla na dlážku.

„Čo nedávaš pozor?!" okríkol ma apa.

„Ach, anjelik môj, to ešte nie je kniha pre teba," veľkomožná si ku mne kľakla a zdvihla ju. „Je to román pre dospelých, rozpráva o nešťastnej, o nenaplnenej láske. Raz si ho celkom isto prečítaš. Pozri, tu je vytlačený jeho názov," ukázala dlhým tenkým prstom a nahlas prečítala: „Utrpenie mladého Werthera. Napísal ho slávny nemecký spisovateľ Johann Wolfgang Goethe." Presunula prst vyššie a pomaly vyslovila: „Johann Wolfgang Goethe, skús si zapamätať jeho meno."

Prikývla som, nadýchla sa a v hlave si zopakovala to čudné meno: Johann Wolfgang Goethe, no nahlas som nepovedala nič. Načo aj?

„Počkaj, niečo pre teba mám," podišla k veľkej almare s presklenými dverami, otvorila ju a vytiahla knihu. „Rozprávky bratov Grimmovcov," usmievala sa a podala mi ju. „Odteraz je tvoja. Budem ti z nej čítať čarovné príbehy. Už si počula o Popoluške, o Červenej čiapočke alebo o Šípkovej Ruženke? Je tu aj rozprávka o vlkovi a siedmich kozliatkach, isto sa ti bude páčiť."

Možno sa mi páčiť bude, možno nebude. Vtedy som začula slávika. Obrátila som sa a hľadela na čierny obrus ozdobený vyšitými červenými makmi, spod ktorého sa niesol spev. Veľkomožná obrus sňala, slávik stál na drevenom bidielku v drôtenej klietke, nadrapoval ku mne drobnú hlavu a z dokorán otvoreného zobáčika mu stúpal spev. Odložila som knihu a podišla ku klietke. Slávik sa mi prihováral, žaloval sa, že mu je samému veľmi otupno.

„To je zvláštne," ozvala sa veľkomožná. „V poslednom čase vôbec nespieval, nespomínam si, kedy som ho naposledy počula."

„Je veľmi smutný," povedala som.

Môj hlas zazvonil, až cinkli sklíčka na lustri.

Veľkomožná pani zvýskla: „Tomáš, veď ona rozpráva! Čoby rozpráva, spieva ako ten slávik." Objala ma a pobozkala na obe líca. „Taká som šťastná!"

Apa tam stál rozpačitý a celkom zdrevenený, vysoký chlap rozkročený v tmavom nedeľnom obleku, bielej košeli a s čiernym širákom v ruke, mraštil pekné čelo a neveriacky na mňa hľadel.

„Rozpráva," tešila sa veľkomožná.

„Počujem," dostal napokon zo seba. „Len nechápem, prečo doteraz mlčala a tak veľmi nás všetkých trápila."

„Anjelik môj, teraz mi pekne povedz, ako sa voláš," vyzvala ma veľkomožná.

„Jula," odvetila som a otvorila dvierka na klietke.

„Ach, anjelik môj, nie si Jula, ale Julka."

Slávik zletel z bidielka, vyzrel z klietky, rozhliadal sa vpravo aj vľavo a vyfrngol. Hrdzavohnedé krídla ho niesli okolo izby, obletel ju tri razy a pristál mi na otvorenej dlani.

„Čo to stváraš?!“ apa ma okríkol.

„Ale, Tomáš, nechaj ju, je to ešte dieťa.“

„Má rada zvieratá,“ dodal apa ospravedlňujúco.

„Je nielen pôvabná, má aj veľmi dobré srdce,“ chválila ma veľkomožná.

Slávik mi stál na dlani, naklonil hlavu na jeden bok, potom na druhý a čiernymi očkami ligotavými ako koráliky si ma zvedavo obzeral. Aj ja jeho. Bol krásny a ľahučký ako pierko. Otvoril zobáčik a silno zatrilkoval, spieval mi, že je veľmi rád, lebo si konečne našiel kamarátku. „To akože mňa?“ opýtala som sa ho. Prisvedčil vysokým tónom.

Otvorili sa dvere a vošiel veľkomožný.

„Áááá, Tomáš, tak si konečne priviedol ten svoj poklad!“ potľapkal apu po pleci. „Dobre si urobil, u nás jej bude dobre a Žofia mi konečne prestane píliť uši.“

Podišiel k veľkomožnej a pobozkal ju na líce. Bol už dosť starý, medzi vodnatými modrými očami mu svietil veľký nos červený ako prezretá jahoda, pod ním fúzy, na sluchách mu presvitali šedivé vlasy a odstávalo mu guľaté brucho, vyzeral ako jej obstarožný otec.

„Tak ako, kišasonka, páči sa ti u nás?“ obrátil sa ku mne a zľahka ma poštípal na líce.

Pozrela som sa na apu, usmial sa na mňa a prikývol tou fešnou hlavou.

„Páči,“ odvetila som.

„Bodaj nie,“ zasmial sa veľkomožný. „A čo najviac?“

„Najviac sa mi páči slávik,“ priznala som sa. „A úplne najviac doma,“ dodala som.

„Aha ju, aký malý fiškus! Odteraz si doma tu,“ povedal. „No, Tomáš,“ obrátil sa k apovi. „Teraz si dáme oldomáš, nejaký ten kalíšok nám neuškodí, aspoň otrávime červíka. Žofia, črpni nám.“

Veľkomožný s apom si štrngli a hneď vypili. Vypili aj druhý a tretí pohárik. Apa ma pohladkal po vlasoch a akýmsi priškrteným hlasom mi povedal, že odteraz budem bývať v kaštieli, mám byť dobrá a poslúchať. Potom sa rýchlo zvrtol na odchod.

„Tomáš, a nezabudni si odviesť toho žrebčeka,“ pripomenul mu medzi dverami veľkomožný.

Apa prikývol a ticho sa za ním zatvorili dvere.

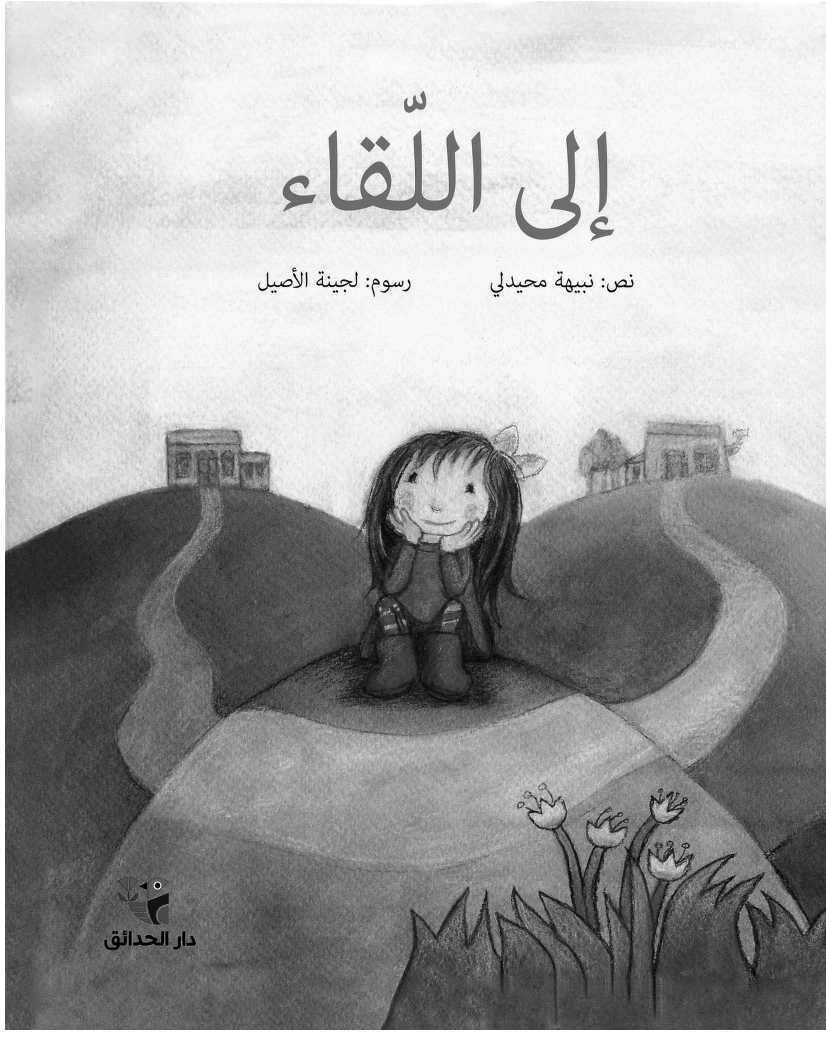

Nabiha Mheidly: Vidíme sa!, 2016

3. kapitola
Vychýlená zemská os

V našej rodine sa z generácie na generáciu ústnym podaním tradovalo, že v tú noc, keď sa narodila teta Jula, pravdepodobne sa dočasne vychýlila zemská os, akiste ako dôsledok veľmi prudkých erupcií na Slnku, ktoré prechodne zmenili pomery v celej slnečnej sústave. V Kereškýni sa to prejavilo tak, že presne o polnoci bola polovica oblohy tuhočierna a visel na nej guľatý mesiac v splne, druhá polovica zas úplne belasá a žiarilo z nej slnko.

Môj krstný sa okrem maľovania obrazov, na ktorých dominovali krásne, po pás obnažené ženy, ručiace jelene, brezy a krvavo zapadajúce slnko, okrem fotografovania rodinných udalostí, hry na husliach a heligónke, okrem pálenia marhuľovice, slivovice a vínovice, okrem chovu poštových holubov a všetkých možných chlapských remesiel súvisiacich so železom a drevom z času na čas venoval aj astrofyzike a komplikovaným výpočtom. Atramentovou ceruzkou ich zapisoval do veľkého umasteného zošita so somárskymi ušami. Naslinil si dôkladne zastrúhanú ceruzku a tvrdil mi, že s vychýlenou zemskou osou to bolo presne tak a nie inak. Vedecké dôkazy podložené zložitými výpočtami, do ktorých zaplietol aj Chandlerovu periódu, doplnil abstraktnou poetickou úvahou, že Slnko aj Mesiac boli zvedavé na krásneho novorodenca, na krásnu tetu Julu, ktorá vtedy ešte nebola tetou, ale neobyčajným bábätkom, preto sa dohodli, že budú spoločne osvetľovať jej prvé sekundy, minúty a hodiny života. Niekedy si krstný spomenul aj na tunguzský meteorit, ktorý po rokoch od tetinho narodenia narazil v tajge kdesi vo východnej Sibíri do zeme a pováľal stromy v okruhu štyridsiatich kilometrov a poškodil ďalšie do vzdialenosti až dvesto kilometrov. Tlakovú vlnu vraj bolo cítiť v Európe aj Amerike a bola taká mocná, že ešte tristo kilometrov od epicentra výbuchu vyrážala okná, ba vo Vanavare, ktorá leží v Krasnojarskom kraji, popraskali steny na domoch a zrazila na zem ľudí aj dobytok.

„Mali sme šťastie, že ten meteorit nespadol na Kereškýň, z našej dediny by neostal ani mastný fľak. Ani z Nitry," dodal uvážlivo. „Nebol by na svete ani tvoj dedinko, teda tvoj starý otec, ani tvoj otec, ba ani ty. Isto ani moja žena Terka. Možno aj pri Julinom narodení narazil do Zeme meteorit," uvažoval nahlas, čím vážne spochybňoval dobové slnečné erupcie. „Len sa nezistilo, kde presne, lebo vtedy bola naša planéta podstatne väčšia, podstatne menej zaľudnená, takže aj podstatne pustejšia, než je teraz. Len si to predstav, synak, večne zamrznutý a zasnežený severný a južný pól, obrovské nehostinné púšte, stepi, ktorým nedovidíš konca, smradľavé močiare, nekonečné lesy a pralesy, veru, miesta tu bolo habadej, nie ako teraz."

Len čo moja prastará mama Mária zistila, že jej odtiekla plodová voda, postavila na sporák zvariť dva veľké hrnce vody, nachystala čisté plachty, osušky a uteráky a poslala svojho muža Tomáša po starú Porubskú, čo bola kereškýnska pôrodná baba. Kým Porubská došla, prastará matka už stonala na posteli a rodila. Babica sa k nej naklonila a oznámila, že už vidí hlavičku. Prastarý otec ledva vyfajčil v kuchyni druhú cigaretu, a Jula bola na svete. Porubská usúdila, že to išlo ako prd, že tá malá sa akosi priveľmi ponáhľala do života, akoby ju tu čakali neviemaké medy. A potom až do samej smrti tvrdila, že teta Jula sa narodila s dokorán otvorenými očami, nezaplakala nad týmto biednym svetom a svojím osudom, ktorému sa nijako nedá vyhnúť, nezaplakala, ani keď ju babica vyplieskala po zadku, len gúľala nádhernými modrými očami. Pokožku mala jemnú a hladučkú, akoby ani nepatrila novorodencovi, vlhké vlasy jej siahali popod zadok až k ružovým pätám a rozvoniavala ako konvalinky. Keď ju odstrihla od mojej prababky, poumývala v teplej vode, zavinula do novučičkej osušky a zľahka stiahla povojníkom, znova zagúľala očami a oboma rukami sa nadrapovala k oknu, akoby chcela vyjsť von nadýchať sa čerstvého nočného vzduchu.

„Vynes ju na chvíľu do dvora," povedala prastarému otcovi a podala mu dieťa.

Môj prastarý otec poslúchol, vyšiel s tým takmer štvorkilovým živým balíčkom z izby, prešiel cez kuchyňu, z kuchyne do dvora a zarazene hľadel na oblohu, na ktorej svietil obrovský mesiac, zároveň na druhej polovici žiarilo slnko. Teta Jula sa v jeho náručí najprv nakrátko zahľadela do noci, potom na vysokú belasú oblohu, pri pohľade na tú záplavu belasosti sa šťastne usmievala a šibrinkovala drobnými dlaňami, akoby dirigovala neviditeľný nebeský orchester. Vtedy sa náhle zotmelo, no nezašlo slnko, zo všetkých strán sa nad dvor zlietali vtáky zo širokého okolia: lastovičky, belorítky, vrabce, sýkorky, žltochvosty domové, drozdy, sláviky, škovránky, pinky, stehlíky, dudky, trasochvosty, škorce, brhlíky, hrdličky, straky, sojky, divé aj domáce holuby, vrany a čo ja viem čo ešte, ale aj netopiere, a spolu vytvorili obrovské tmavé mračno, ktoré zatienilo mesiac i slnko. Ich čivkanie, pípanie, trilkovanie, cukrovanie, spev, krákanie aj škrekot sa zliali v mohutný rámus, čo zobudil celú dedinu. Rozštekali sa psy, mraučali mačky, gágali husi, kotkodákali sliepky, kvákali žaby, erdžali kone, bučali kravy, mečali kozy, kvičali svine v chlievoch, pišťali myši a potkany, z kríčia vybehli ježe, za nimi líšky, spod zeme vyliezali hady, akoby mala nastať potopa sveta ako za Noemových čias, len koráb chýbal. Môj prastarý otec Tomáš sa prebral z úžasu a s dieťaťom v náručí vbehol späť do kuchyne a do izby. Veľmi sa vyľakal, nepochopil, že bol svedkom slávnostného vítania tety July, svedkom prihlasného, ba až ohlušujúceho pozdravu zo zvieracej ríše.

Vrátil dieťa starej Porubskej a spýtal sa, či je v poriadku, či ho naozaj dôkladne skontrolovala. Babica pre istotu položila tetu Julu na posteľ a znova ju rozbalila. Na oboch rukách mala po päť prstov, rovnako na nohách, na hrudi mala dve drobučké bradavky a na bruchu jeden krvavý kýpeť, keď odpadne, bude to pupok. Aj medzi nohami je v poriadku, ubezpečila prastarého otca. Ešte ju obrátila na brucho a skontrolovala jej chrbát a zadok. Usúdila, že všetko je tak, ako má byť, len neplače.

„Prečo nereve?" opýtal sa prastarý otec.

„Asi nemá dôvod, očividne sa jej tu páči..."

„A čo tie dlhé vlasy?"

„Aké jej narástli, také sú," odbila ho.

„Netreba jej ich odstrihnúť?"

„Čo si sa načisto zbláznil?!" osopila sa naňho Porubská. „Novorodencom neslobodno strihať vlasy ani nechty."

„No neviem..." zapochyboval.

„Prestaň konečne mudrovať, Tomáš, už som pomohla na svet stovkám detí, no takéto krásne dievčatko, také nádherné neviniatko som jakživ nevidela. Rozumieš, čo ti hovorím?"

Prastarý otec sa zahanbil a konečne si vydýchol, ba aj sa potešil, že mu k dvom synom Jánovi a Imrichovi pribudla prvá dcéra, no napriek tomu ho škrelo, že neplače, niečo mu navrávalo, že s jeho práve narodenou krásnou dcérou ho čakajú najmä starosti a problémy. Možno sa obával zbytočne, možno oprávnene. Záleží na uhle pohľadu, na tom, čo považujeme za starosti a čo za problémy.

Do rána sa zemská os sama od seba napravila, posunula sa do svojho pôvodného uhla na hodnotu dvadsaťtri a pol stupňa. Na druhý deň a potom ešte mnoho a mnoho ďalších dní, týždňov a mesiacov sa v Kereškýni o ničom inom nerozprávalo, len o nočnom zázraku. A spájali ho, ako inak, s narodením tety July. Jedni predpovedali, že je to zlé znamenie a Kereškýň čakajú nešťastné roky, isto bude veľmi sucho, napokon vypukne veľký požiar a zhorí celá dedina; druhí, naopak, že je to dobré znamenie, bude veľká úroda, aká ešte nikdy nebola, šťastne sa otelia všetky kravy, ožrebia kobyly a sliepky budú nosiť pekné a veľké vajcia. Zástancovia oboch stanovísk sa zjednotili na jednom: všetci musia vidieť tú, čo to všetko spôsobila, teda tetu Julu, vtedy iba malú, krásnu Julku.

V našej rodine sa na jej narodenie, ako vidieť z môjho rozprávania, nezabudlo dodnes.